

نگار خانہ مس نگار
MESS NEGAR
GALLERY

تاریخ در قباب مرغمان ایران

کاتالوگ آثار نمایشگاه

کیوریتور: امین گلچین پور

هفتمین دوره‌ی نمایشگاه «تاریخ در قاب» با نام «مرغان ایران» در نگارخانه مس‌نگار برگزار می‌شود.

این نمایشگاه که از ۹ خرداد و به مدت دو هفته در محل نگارخانه برپا خواهد بود؛ به بررسی نگاره‌ی پرندگان و نقش‌مایه‌ی آن‌ها در فرهنگ و هنر ایران می‌پردازد که ریشه‌ای چند هزارساله داشته، پیش از هخامنشیان آغاز شده و تا به امروز در هنر این سرزمین جریان دارد.

آثار این نمایشگاه با تکنیک‌های مختلف قلم‌زنی و با الهام از نقوش باستانی، پرندگان اساطیری، شعر و ادبیات مدرن و کلاسیک، معماری ایرانی و نیز برداشت آزادانه‌ی هنرمندان از موضوع، به روی فلزات مختلف اجرا شده‌اند. در این رویداد بیش از پنجاه اثر از اساتید و هنرمندان قلم‌زن، به نمایش گذاشته می‌شود.

همچنین آثاری مرتبط با موضوع، از موزه سلطان آباد اراک (مجموعه شخصی محمد مهدی باباخانی) برای نمایش ارائه خواهند شد.

مشتاقانه از شما دوستداران و اهالی هنر دعوت می‌کنیم از این نمایشگاه دیدن فرمایید.

اسامی هنرمندان به ترتیب حروف الفبا:

بریا سلیمیان

فاطمه شعبانی

مجتبی شیرازی

مهران شیرزاد

امیر مالک صالحی

نسرین صالحی

محمد صحرانورد

یاسین صلصالی

رضا عابدی

فاطمه علاالدینی

طاهره غلامی

امیر فاتحی

کمال لطفی

زهرا مشیدی

محمد منتشی

مصطفی میرفخرایی

امیر نصر

باقر نفری

فرشته وزارتی

حبیب آروان

سیهر اکبری

مرضیه بابایی

محسن براتی

امیر حسین بزرگیان

عطیه بشیری

مجید بهرامی یور

آسیه حبیب زاده

فیروزه حبیبی

یلدا حسینی

آزاده حشمت زاده

محمد حیدری

محمد خورشیدی

محمود دهنوی

سعید رحمتی

محمد رضا رضا زاده

محسن سینتافر

مهدیه سعادت

خروس، الهه سروش، عصر مفرغ، ۳ هزار سال قبل

موزه سلطان آباد اراک
مجموعه شخصی محمد مهدی باباخانی

پیاله با طرح قرقاول، دوران ساسانی، ۱۶۰۰ سال قبل

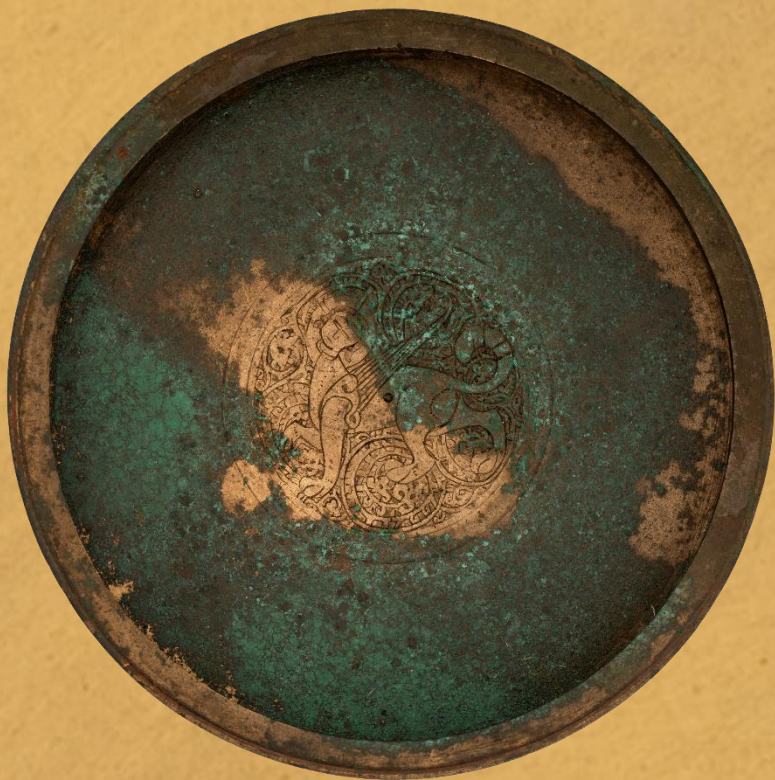

موزه سلطان آباد اراک
مجموعه شخصی محمد مهدی باباخانی

موجودی ترکیبی از انسان، شیر و پرنده. دوران
سلجوقی، حدود ۹۰۰ سال قبل

موزه سلطان آباد اراک
مجموعه شخصی محمد مهدی باباخانی

مجسمه پرنده فولادی با سر انسان، دوره قاجار

موزه سلطان آباد اراک
مجموعه شخصی محمد مهدی باباخانی

مرغ ساسانی

حبیب آروان

قطر ۲۰ | نیم برجسته روی نقره

۱۰۱

مرغ ساسانی

حبیب آروان

قطر ۲۰ | نیم برجسته روی نقره

۱۰۲

خروس سحری

حبیب آروان

قطر ۴۰ | نیم برجسته روی مس

۱۰۳

هنگام سپیده دم خروس سحری
دانی که چرا همی کند نوحه گری
یعنی که نمودند در آئینه صبح
کز عمر شبی گذشت و تو بی خبری

خروس نماینده‌ی ایزد سروش بر زمین است، که فروغ روز را پیش از دیگران می‌بیند و با آوای خود مزده‌ی دمیدن بامداد را می‌دهد تا مردمان به نیایش و کار برخیزند. نام خروس به سبب بانگی که برمی‌آورد با «خروش» هم ریشه است.

پرنده روی شاخه

حبیب آروان

قطر ۳۵ | برجسته کاری روی برنج

۱۰۴

طاووس ساسانی

سپهر اکبری

قطر ۲۵ | نیم برجسته روی مس

۱۰۵

طاووس در هنر باستان به ویژه در دوره‌ی ساسانی نمادی از زیبایی، جاودانگی و قدرت بوده و به عنوان یک نماد مقدس و سلطنتی در نقش برجسته‌ها، گچ‌بری‌ها و منسوجات به تصویر کشیده می‌شد.

گنبد باز

مرضیه بابایی

قطر ۳۱ | ریزه قلم روی برنج

۱۰۶

بر بلندای قله‌ای مرتفع مشرف بر شهر نطنز، مقبره‌ای بنا شده است که متعلق به باز شکاری شاه عباس صفوی است و به گنبد باز معروف است که همچون نگهبانی مقتدر بر بلندای این شهر خودنمایی می‌کند. یکی از بازهای شکاری شاه عباس بازی بود معروف به «بَوَند» که به علت جلدی و چالاکی‌اش به این نام خوانده می‌شد. شاه عباس این باز بی‌باک و چابک را از سایر بازها بیشتر دوست می‌داشت اما بر حسب اتفاق در سال ۱۰۰۱ هجری قمری، هنگامی که از اصفهان به قزوین می‌رفت، لوند در نزدیکی محله قصبه‌ی نطنز مرد و شاه به علت علاقه‌ی فراوانی که به این باز داشت فرمان داد تا بر فراز کوهی برجی به یادگار آن بنا کردند و این برج که هنوز پابرجاست به گنبد باز معروف است.

پیرمرد و گنجشکان

محسن براتی

قطر ۳۱ | برجسته کاری روی مس

۱۰۷

شیر بالدار

امیرحسین بزرگیان

قطر ۳۳ | نیم برجسته روی مس

۱۰۸

نمونه‌های آغازین نگاره شیر بالدار با مفهوم نگهبان معابد و مقابر، در تمدن عیلام شکل گرفته است و در تمدن ایران و سپس، در چین رواج پیدا کرده است.

سیمرغ در سیمرغ

عطیه بشیری

قطر ۴۸ | سیاه‌قلم روی برنج

۱۰۹

هفت وادی، سی‌پرنده، یک حقیقت.
پرنده‌هایی که دل‌کنند از امن‌ترین شاخه‌ها تا پر بکشند به
سمت نادیده‌ها. هر کدام‌شان تکه‌ای از ما هستند با ترس‌ها و
رویاهایشان. و سیمرغ؟ نه جایی در دوردست که نوری پنهان در
عمق دل‌هاست.
سفری بود از من تا ما. از جدایی تا یکی شدن.

پنج قاب، پنج پرندہ

مجید بہرامی پور

قطر ۱۵ | برجستہ کاری روی برنج

۱۱۰

پرندگان اساطیری

آسیه حبیبزاده

قمر ۲۳ | قلمزنی روی برنج

۱۱۱

این اثر هنری از پنج پرنده‌ی باستانی تشکیل شده که در دل گل نیلوفر که نماد نجابت، رشد معنوی و چرخه‌ی تولد است به نمایش گذاشته شده‌اند. این پرندگان عبارتند از: سیمرغ، چمروش، کرشفت، هما، پرودرش.

هفت شهر عشق

فیروزه حبیبی

۱۱۲

قطر ۴۸ | برجسته‌کاری و قلم‌زنی روی برنج

در دایره مرکزی اثر، طاووسی با پرهایی بصورت انتزاعی و تلفیق با نقوش اسلیمی که در ۲۹ پر وی تصویری از صورت سایر همراهانش منعکس و به تصویر کشیده شده و هدف از چنین اجرایی، به نمایش گذاشتن زیبایی دوستی و وحدت است، ۳۰ پرنده مذکور نماینده سی مرغی هستند که در منطق الطیر حضرت عطار، هفت وادی عشق را طی کردند، هفت وادی عشق از زبان مرغان که عطار آن را هفت شهر عشق می‌نامد. مرغان پس از طی هفت وادی و رنج بسیار به پیشگاه سیمرغ (وجود حق) راه می‌یابند و به فنا رسیده و سپس به لباس بقا لباس می‌شوند. هفت وادی عشق عبارتند از ۱- وادی طلب ۲- وادی عشق ۳- وادی معرفت سخن ۴- وادی استغنا ۵- وادی توحید پاک ۶- وادی حیرت ۷- وادی فقر و فنا. مولانا که خود از قیل رفیع شعر و عرفان است عطار را پیشوای عاشقان و قدوه عارفان دانسته است و چنین می‌سراید:

هفت شهر عشق را عطار گشت / ما هنوز اندر خم یک کوچه‌ایم

گل و مرغ

فیروزه حبیبی

قطر ۲۵ | قلمزنی روی مس

۱۱۳

عشاق

یلدا حسینی

قطر ۱۵ | مشبک کاری روی برنج

۱۱۴

آزادی

آزاده حشمت‌زاده

قطر ۱۹ | نیم‌برجسته و ریزه قلم روی برنج - چوب گردو

۱۱۵

طرح این کار برگرفته از غزل معروف «قفس» از ملک‌الشعرا بهار است که در حاشیه کار نیز حکاکی شده. خداوند تمام موجودات جهان را آزاد خلق کرده و میل به رهایی و در بند نبودن در غریزه تمام آفریدگان الهی به خصوص در پرندگان وجود دارد. هنرمند در این طرح، هیئت اصلی کار را با شکست نظم شمسه و طراحی گل و مرغ، با معنای رها شدن از بند نمایش داده است. پرنده با بال‌هایش آزادی را نه تنها تجربه می‌کند بلکه به دنیا یادآور می‌شود که رهایی همواره ممکن است.

پرنده در قاب

محمد حیدری

۵۰x۴۵ | قلم‌زنی روی مسوار

۱۱۶

سرزمین ایران تاریخ شناخته شده‌ی چندین هزار ساله‌ایست از تمدن جیرفت تا به امروز. در نقوش این تمدن همواره پرندگان جایگاه ویژه‌ای داشته‌اند؛ به ویژه سیمرغ، چمروش، کرشفت، هما، پرودرش که هر کدام در دوره‌های مختلف بر روی سنگ‌ها، فلزات، نقش کاشی و قالی کار شده‌اند. این اثر تلاشی است برای به تصویر کشیدن هر کدام از این پرندگان در طول تاریخ کهن تا به امروز. فرم کار تداعی‌کننده‌ی گذر زمان است و پرندگان داخل دایره‌هایی که نماد «خورشید» و «روشنایی» هستند، جانمایی شده‌اند.

سیمرغ

محمد خورشیدی | حبیب آروان

قطر ۲۴/۵ | نیم برجسته و مشبک روی برنج

۱۱۷

هرچه تبر زدی مرا زخم نشد جوانه شد

محمد خورشیدی

قطر ۴۲ | قلمزنی روی فولاد مطلا

۱۱۸

ترکیب‌بندی گل و مرغ، طراحی و خوشنویسی در این اثر همه حال و هوا و رنگ بوی دوره‌ی قاجار را دارند. طرح گل و مرغ مرکز اثر نزدیک به مکتب شیراز است و خوشنویسی استاد سید محمد حکمتی در حاشیه کار با شعری از حضرت حافظ نزدیک به سبک خوشنویسانی چون استاد میرزا غلامرضا اصفهانی است. در خلق این اثر حدود ۱۳۰ قلم مختلف از ابتدا ساخته و استفاده شده است.

پلاک طاووس طرح دهنوی

محمود دهنوی

۲۲x۱۵ | قلم زنی روی برنج

۱۱۹

پلاک پرنده شرح دهنوی

محمود دهنوی

۹x۶ | قلم زنی روی نقره

۱۲۰

شیر دال

سعید رحمتی

۲۱x۲۰ | قلمزنی و مشبک‌کاری روی برنج

۱۲۱

شیردال موجودی اساطیری با تن شیر، سر و بال عقاب (به پارسی: دال) و گوش اسب است. در پاره‌ای از نوشته‌های پارسی میانه از آن با نام بشکوچ یاد شده. دال از بزرگ‌ترین پرندگان جهان و از پرندگان بومی ایران و هم‌خانواده‌ی عقاب است که پهنای بال‌های گشوده‌ی کونه‌ای از آن به نام دال سیاه گاه به بیش از سه متر می‌رسد.

مرغابی ساسانی

محمد رضا رضازاده

قطر ۲۸/۵ | نیم برجسته روی برنج

۱۲۲

از دیرباز شرایط زندگی کشاورزی در مرز و بوم ایران موجب وابستگی مردم به آب و در نتیجه تکریم این عنصر مقدس بوده است. حضور عناصر مرتبط با آب، مانند گیاه و پرنده، و به ویژه مرغابی، در ادوار مختلف تاریخ هنر ایران حاکی از پررنگ بودن باورهای مبتنی بر طبیعت نزد ایرانیان است. از آنجا که نقش این پرنده در دوران ساسانی و اوج آناهیتاپرستی به وضوح در هنرها جلوه‌گر شده است می‌توان این فرضیه را مطرح کرد که مرغابی نمادی از آناهیتا، ایزدبانوی باروری، و آب‌های پاک باشد. از سوی دیگر، با توجه به گذشته‌های دورتر، مرغابی می‌تواند به منزله پرنده‌ای نقش شده باشد که در نیزارهای ایران فراوان بوده و پرنده‌ای بومی منطقه محسوب می‌شده. نقش مرغابی بر ظروف و اشیاء در هنرهای تزئینی و کاربردی ایرانیان دیده می‌شود و تداوم آن در هنر دوران اسلامی تا عصر صفویه نیز مشهود است.

هارپی

محسن سینتافر

۴۲x۳۰ | برجسته کاری و پتینه کاری روی مس

۱۲۳

در هنر پیشااسلامی ایران، نقش جانوری ترکیبی دیده می شود که به هارپی معروف است. این نقش دارای سر انسان و بدن پرنده بوده و به عنوان موجودی فرازمینی، پیک مرگ و رهایی روح از جسم مطرح شده است. آغاز به کارگیری این نقش در هنر ایران باستان از دوره ایلام میانی و در هنر اسلامی، دوره ی سامانیان است. اوج حضور آن در آثار سفالی و فلزی دوره ی سلجوقی است.

رهایی

مهدیه سعادت

۲۹x۲۳ | قلم‌زنی و مشبک‌کاری روی برنج

۱۲۴

ترنجی از جنس فلز برنج که نقوش گل و مرغ با برداشتی از سبک قاجار طراحی و سپس قلم‌زنی شده است. گذر و گذشت پرنده‌ای از فضای ترنج و ترک آن قاب و همچنین شکستن فضای معمول در طراحی سنتی، نگاه‌یست نو که هنرمند معنای رهایی را با آن به تصویر کشیده است. همانطور که پیداست پرنده‌ی رها شده هر چه از این قاب محدودکننده بیشتر جدا می‌شود، تجلی نور در آن نمایان‌تر می‌شود. شاید جسارت و شجاعت رهانیدن و آزاد کردن خود در دنیایی که برخی در خواب و بعضی سرگرم خودشان هستند، بتواند تلنگری برای همگان باشد.

سیمرغ

پریا سلیمیان

۲۰/۷x۶x۱/۵ | قلم زنی و لایه بندی فلزات

۱۲۵

کهن‌ترین منابع ایرانی که از سیمرغ گزارش داده‌اند منابع زرتشتی هستند. از این پرنده در اوستا به صورت مرغوسئن و در پهلوی به صورت سین مرو به معنی پیشوا، سرور مرغان و نخستین آفریده یاد شده است. سیمرغ از معروف‌ترین موجودات اسطوره‌ای در شاهنامه است که در متون ادبی ایران مرتبه‌ای خاص دارد. همچنین در اشعار منتقدمان با لفظ سیرنگ از آن یاد شده است. بنا بر قول سهروردی سیمرغ مظهري از حقيقت راستين است. حقيقتی که رنگ‌ها از او رنگ می‌گیرند و آواها از آن به صدا در می‌آیند. درمان هر درد و همراهی‌اش ایمنی‌بخش است. این پرنده بر فراز درخت همه تخمه، لانه دارد و با برهم زدن بال‌های خود بذرها را می‌پراکند سپس این بذرها بوسیله باد و باران در زمین توزیع می‌شوند در اساطیر ایران او را سلطان پرندگان می‌دانند و معتقدند او سه بار شاهد ویرانی دنیا بوده است و از تمام علوم دوران خود آگاهی دارد، از این رو نماینده‌ی خدای خدایان است. این خصوصیات و ویژگی‌های اشاره شده همه نشان از اهمیت و جایگاه اسطوره‌ای سیمرغ در میان مردم باستان دارد آن گونه که آن را با زندگی روزمره خود عجین می‌دانستند و تصویری برایش متصور بودند. نقش آن را بر آثار دستی خود می‌زدند و خصوصیات عرفانی درمانی و یاری رسانی برایش در نظر می‌گرفتند. سیمرغ همچنین در دوران اسلامی مفاهیم و معانی نمادین خاص خود را داشت و پس از آن نیز بیشتر در آثار ادبی، نگارگری‌ها، پارچه‌ها و مورد توجه قرار گرفت. سیمرغ شامل ۳ بخش است: بخش اول تصویر سیمرغ مربوط به دوره قبل از اسلام است که با تکنیک برجسته روی ورق مس قلم‌زنی شده و در نهایت کل ورق پتینه‌کاری شده است. بخش میانی تصویر سیمرغ مربوط به دوره اسلامی است که با تکنیک ریزه قلم و نیم برجسته روی ورق مس سفید شده اجرا شده و مشبک شده است. بخش پایانی نمایی از تصویر سیمرغ در دوره‌ی معاصر است که با تکنیک ریزه قلم روی ورق برنجی اجرا شده در این قسمت در میان بال‌های سیمرغ تعدادی از سر پرندگان متفاوت طبق روایت سیمرغ عطار اجرا شده که در نهایت این لایه هم مشبک شده است. انتخاب متریال بر اساس تاریخ کشف فلزات بوده که ابتدا فلز مس و بعد از آن فلز سفید به عنوان فلز روی در نظر گرفته شده است که از ترکیب دو فلز قبلی آلیاژ برنج به وجود می‌آید و در نهایت قسمت‌هایی از کار رنگ‌آمیزی شده است.

شخصیت‌های افسانه‌ای کتاب عجایب‌المخلوقات

فاطمه شعبانی

قطر ۱۳۲ | قلم‌زنی روی برنج

۱۲۶

این اثر با الهام از شخصیت‌های افسانه‌ای مرتبط با خیر و شر کتاب عجایب‌المخلوقات (دوره‌ی ایلخانیان و بعد از چند سده در دوره‌ی قاجار) طراحی شده است. در مرکز اثر درخت کهنسالی قرار دارد که در فرهنگ ایران نماد پایداری و استمرار زندگی است (داشتن چشم و صورت نشان از دیدن چند نسل و اتفاقات پیرامون آن‌هاست). در سمت چپ شمشکائیل (رئیس ملائکه‌ی آسمان ششم) دیده می‌شود که در چنگال خود شاخه‌ای از درخت قادرینا (گویند برای صاحبان سرع و نفرس مفید است و دفع کابوسی می‌کند که علت آن گروهی از دیوها هستند) و پشت سرش درخت لیمو (میوه‌ی آن خواص خاصی دارد و از جمله‌ی آن درمان زهر مار) دیده می‌شود که به سمت جفت خود در حال پرواز است. در طرف مقابل دیوی دیده می‌شود با سر و بدن انسان، دارای شاخ و در ادامه بدنی از شترمرغ (نمادی از شر) و پشت سر آن درخت آزار روییده (نمره‌ی این درخت باعث هلاکت می‌شود). حاشیه‌ی اثر نشانی از چرخ گردون زندگی دارد که خیر و شر پی در پی در حال نزاع هستند و این چرخه تا ابد ادامه دارد.

مرغابی ساسانی

مجتبی شیرازی

قطر ۸ | نیم برجسته روی مس

۱۲۷

خوشا رهایی

مهران شیرزاد | عاطفه فرهنگ

۸۰×۸۰ | مشبک کاری و ریزه قلم روی برنج و رنگ
روغن روی بوم

۱۲۸

خوشا پر کشیدن، خوشا رهایی، خوشا اگر نه رها زیستن مردن به
رهایی! آه این پرنده در این قفس تنگ نمی خواند.

هنرمند با الهام از این شعر احمد شاملو، سیمرغی را در قفس به
تصویر کشیده که تداعی کننده ی حال این روزهای ماست. رنگ
قرمز پس زمینه نیز فضای کار را دوچندان دراماتیک کرده است.

شکار

امیرمالک صالحی

قطر ۲۵ | نیم برجسته روی مس

۱۲۹

فراز

نسرین صالحی

۵۲x۴۷ | قلمزنی روی برنج

۱۳۰

در این اثر سیر تکاملی عقاب در چهار دوره‌ی هخامنشیان، ساسانیان، سلجوقیان و معاصر به قلم در آمده است و تلاش شده که در هر اثر از سبک و طرح همان دوران استفاده شود.

پرواز را به خاطر بسپار

محمد صحرانورد

۳۰x۱۰x۱۰ | قلمزنی روی مس

۱۳۱

پرواز را به خاطر بسپار پرنده مردنی‌ست.

پلاک شش ضلعی سلجوقی

یاسین صلصالی

۲۵x۲۲ | قلمزنی روی برنج

۱۳۲

درخت زندگی یکی از مهمترین نقوش نمادین هنر در دوره‌ی ساسانی‌ست. در فرهنگ باستانی اژدها (مار) نماد اهریمن بوده که در تلاش برای سلطه بر درخت زندگی است و این امر سبب خشکسالی و شوری آب می‌شود. دو هارپی (محافظ درخت) با حضور خود و جنگیدن با اهریمن از تسلط مار جلوگیری می‌کنند. در دوران بعد از اسلام از درخت زندگی به عنوان درخت طوبی (درخت بهشتی) نیز یاد می‌شود. دوازده نماد از دوازده برج (ماه) در اطراف کار به نشانه‌ی گردش ایام و در حاشیه‌ی آن نیز گردش پرده و چهارپا قابل مشاهده است که در گذشته با هدف دعای خیر و خوش‌یمنی برای مالک اثر کار می‌شده.

عقاب دو سر

یاسین صلصالی

قطر ۱۷ | نیم برجسته روی مس

۱۳۳

نماد امپراطوری سلجوقی

عجایب المخلوقات

یاسین صلصالی

قطر ۲۰ | قلم زنی روی بشقاب قدیمی مسی

۱۳۴

برگرفته از کتاب مصور عجایب المخلوقات. تصویری از آسمان ششم و فرشتگان و ربیبس آنها شمخائیل.

مرغ ساسانی

رضا عابدی

قطر ۳۰ | نیم برجسته روی مس

۱۳۵

عقاب ساسانی

رضا عابدی

قطر ۳۰ | قلمزنی روی برنج

۱۳۶

طاووس ساسانی

رضا عابدی

قطر ۳۰ | نیم برجسته روی برنج

۱۳۷

در پناه آسمان

فاطمه علاالدینی

قطر ۳۰ | قلم‌زنی روی مس

۱۳۸

پرنده‌هایی خاموش گرداگرد گنبدی بی‌سقف بر قاب پنجره‌هایی نشسته‌اند؛ محلی که قرار بود پناه باشد اما حالا مرزی نادیده برای پرواز شده است. لیکن دو پرنده از آرامش ظاهری گذشته‌اند که همانجا آغاز رویدن جوانه‌های رشد شده است.

گنبد بی‌سقف اقتباسی‌ست از نقش گنبد مسجد شیخ‌لطف‌الله؛ جایی که هندسه و هنر، از کثرت به وحدت می‌رسند. نبود سقف آسمان شب را نمایان کرده با ابرهایی که به نرمی در آن جاری‌اند و ماهی کامل که در میانه می‌تابد. نوری آرام و بی‌صدا نمادی از هدایت و وحدت.

این اثر دعوتی‌ست به درنگ در سکوت شب؛ زمانی که ذهن آرام می‌گیرد و صداهای درونی شنیده می‌شوند. گاه تصمیم به پرواز، نه از هیاهوی روز، که از سکوت ژرف شب آغاز می‌شود؛ آنجا که سقف‌ها شکسته می‌شوند و آسمان پناه می‌شود.

هوبره

طاهره غلامی

قطر ۲۵ | قلم زنی و سوزن دوزی روی مس و برنج

۱۳۹

راهنمای بیابان:
در این اثر پرنده‌ی هوبره در حال پرواز بر فراز قلعه‌ی رستم، نمادی از دانایی و راهبری در دل افسانه‌های سیستان و بلوچستان، تصویر شده است.

در باورهای محلی هوبره نه فقط پرنده‌ی بومی کویر، بلکه «مرغ دانا»ست؛ راهنمایی که در بیابان‌های پر رمز و راز شرق ایران، مسیر درست را به ره‌گم‌کردگان نشان می‌دهد.

مرغ آمین

کمال لطفی

۲۸x۲۱ | ریزه قلم روی برنج

۱۴۱

«مرغ آمین» در باور مردم قدیم نام پرنده‌ای بود که همیشه در حال آمین گفتن است. عوام بر این عقیده بودند که اگر در حین نیایش شخص، مرغ آمین در حال پرواز باشد و آمین بگوید دعای آن فرد مستجاب خواهد شد.

کبوترخانه

زهرامشیدی

قطر ۵۰ | قلمزنی روی برج

۱۴۲

برج کبوتر، کبوترخانه یا برج حمام به بنایی گفته می‌شود که حدود چهارصد سال پیش در دوران صفوی و در مناطق کویری و فلات مرکزی ایران، نزدیک باغ‌ها و مزارع ساخته می‌شدند. این بناها معمولاً به شکل استوانه و دارای پنجره‌های مشبک بودند. این پنجره‌ها به شکلی بودند که فقط کبوتران بتوانند از آن‌ها عبور کنند. مصالح به کاررفته در این بناها خشت و گل بود و ملات ساروج به کار برده شده در آن‌ها باعث ماندگاری این بناها تا به امروز شده است. کارشناسان معتقدند که انگیزه‌ی ساخت چنین بناهایی تهیه‌ی کود از فضولات پرندگان بوده است. اما وجود کبوترخانه‌هایی در قلب شهر اصفهان مانند کبوترخانه‌ی مرداوچ یا برج کبوتر هزارجریب این شبهه را ایجاد می‌کند که شاید کبوترخانه‌ها صرفاً مصارف کشاورزی نداشته‌اند. اگر فرم معماری زیبای این بناها را در کنار نام کبوتر در ادبیات کلاسیک پارسی بگذاریم متوجه جایگاه ویژه این پرند در فرهنگ ایرانی خواهیم شد.

برداشتی از طرح مرغ ساسانی

محمد منتشی

قطر ۲۲ | قلمزنی روی مس

۱۴۳

عقاب معاصر

مصطفی میرفخرایی

قطر ۱۵ | قلمزنی روی مس

۱۴۴

مرغابی ساسانی

مصطفی میرفخرایی

قطر ۲۵ | نیم برجسته و مشبک‌کاری روی برنج

۱۴۵

از دیرباز شرایط زندگی کشاورزی در مرز و بوم ایران موجب وابستگی مردم به آب و در نتیجه تکریم این عنصر مقدس بوده است. حضور عناصر مرتبط با آب، مانند گیاه و پرنده، و به ویژه مرغابی، در ادوار مختلف تاریخ هنر ایران حاکی از پررنگ بودن باورهای مبتنی بر طبیعت نزد ایرانیان است. از آنجا که نقش این پرنده در دوران ساسانی و اوج آناهیتاپرستی به وضوح در هنرها جلوه‌گر شده است می‌توان این فرضیه را مطرح کرد که مرغابی نمادی از آناهیتا، ایزدبانوی باروری، و آب‌های پاک باشد. از سوی دیگر، با توجه به گذشته‌های دورتر، مرغابی می‌تواند به منزله پرنده‌ای نقش شده باشد که در نیزارهای ایران فراوان بوده و پرنده‌ای بومی منطقه محسوب می‌شده. نقش مرغابی بر ظروف و اشیاء در هنرهای تزئینی و کاربردی ایرانیان دیده می‌شود و تداوم آن در هنر دوران اسلامی تا عصر صفویه نیز مشهود است.

پرستو

امیر نصر

قطر ۲۲ | قلم‌زنی روی مس

۱۴۶

الین (به معنای هم‌نژاد و هم‌خون)

فرشته وزارت

قطر ۲۵ | برجسته‌کاری روی برنج

۱۴۸

نقش مرغابی به کار رفته بر روی این اثر، برگرفته از نقوش پارچه‌های ابریشمی دوره‌ی ساسانی است که جهت اجرای قلم‌زنی روی فلز و زیبایی شناختی بهتر اثر، با تغییرات اندکی اجرا شده است. این سه مرغابی همچون یک خانواده بر اساس ریتم و تکرار نقوش در دوره ساسانی در کنار هم قرار گرفته‌اند و در بالا گل سرخ (لونوس، نیلوفر) که نمادی از خورشید است، بر آن‌ها می‌تابد.

No.5, Commercial Section, Park Prince Bldg.
Hakim Azam Ave., North Shiraz Ave.
Molla Sadra Ave., Vanak Sq.
Tehran, Iran | POC: 1991634355
Tel: (+9821)88051674 | Tel/Fax: (+9821)88067566

MESS NEGAR
GALLERY
WWW.MESSNEGAR.COM

تهران، میدان ونک، خیابان ملاصدرا، شیراز شمالی
خیابان حکیم اعظم، مجتمع پارک پرنس
بخش تجاری، شماره ۵
کدپستی: ۱۹۹۱۶۳۴۲۵۵
تلفن: ۸۸۰۵۱۶۷۴ | تلفکس: ۸۸۰۶۷۵۶۶